

POBIERANIE PRÓBKI WYROBU BUDOWLANEGO U SPRZEDAWCY
podczas kontroli
prowadzonej na podstawie przepisów ustawy o wyrobach budowlanych

I. Podstawy prawne

1. Prowadzenie kontroli u sprzedawcy przez organy nadzoru budowlanego:
 - art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*: Do obowiązków wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego należy prowadzenie kontroli planowych i doraźnych;
 - art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy: Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego może prowadzić kontrole planowe i doraźne;
 - art. 16 ust. 2 ustawy: Właściwy organ lub osoba działająca z jego upoważnienia, zwane dalej „kontrolującym”, mają prawo wstępu na teren budowy, teren obiektów i do pomieszczeń, w których znajdują się wyroby budowlane i dokumenty objęte zakresem kontroli;
2. Pobieranie próbek wyrobów budowlanych w toku kontroli u sprzedawcy przez organy nadzoru budowlanego:
 - art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy: Do obowiązków wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego należy zlecenie badań pobranych w toku kontroli próbek wyrobów budowlanych;
 - art. 14 ust. 2 pkt 3 ustawy: Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego może zlecać badania pobranych, w toku kontroli, próbek wyrobów budowlanych;
 - art. 18 ust. 5 pkt 8 ustawy: W trakcie kontroli kontrolujący może ponadto pobierać nieodpłatnie próbki wyrobów budowlanych do badań.

II. Czynności przygotowawcze

1. Zebranie informacji i wytypowanie rodzaju wyrobów budowlanych do kontroli i do ewentualnego pobrania próbek wyrobu budowlanego do badań – na podstawie posiadanych własnych i wpływających do organów nadzoru budowlanego informacji o nieprawidłowościach, w tym raportów z badań przeprowadzonych na zlecenie innych podmiotów oraz dokonanych analiz (§ 2 pkt 1 rozporządzenia MI *w sprawie kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*).
2. Wytypowanie sprzedawcy, u którego wyrób budowlany lub wyroby budowlane będą kontrolowane, z określeniem miejsca prowadzenia kontroli. Określenie planowanego czasu trwania kontroli (§ 2 pkt 2 i 3 ww. rozporządzenia *w sprawie kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*).
3. Ustalenie terminu przeprowadzenia kontroli i składu zespołu kontrolnego (§ 2 pkt 4 ww. rozporządzenia *w sprawie kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*).
Wydanie kontrolującemu upoważnień organu do przeprowadzenia kontroli oraz do podpisywania, z upoważnienia organu, postanowień o zabezpieczeniu wydawanych na podstawie art. 22 ust. 1 i 3 oraz art. 22 c ustawy *o wyrobach budowlanych*. Druki

protokołu kontroli, druki protokołu pobrania próbki – zgodnie ze wzorami stanowiącymi załączniki do ww. rozporządzenia w sprawie kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu oraz rozporządzenia MI w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu. Lista akredytowanych laboratoriów, którym można zlecić przeprowadzenie badań pobranej próbki wyrobu budowlanego publikowana na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji.

4. Zawiadomienie kontrolowanego sprzedawcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli wyrobów budowlanych (art. 79 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 23a ustawy o wyrobach budowlanych) w przypadku kontroli planowych, chyba że przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, lub zabezpieczenia dowodów jego popełnienia; przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego lub przedsiębiorca nie ma adresu zamieszkania lub adresu siedziby lub doręczenie pism na podane adresy było bezskuteczne lub utrudnione – tj. odbywają się one w trybie doraźnym, wynikającym z posiadanych przez organ informacji lub dowodów (art. 79 ust. 2 pkt 2, 5 i 6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

Do zawiadomienia, sporządzonego zgodnie z art. 79 ust. 6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, zaleca się dołączenie dodatkowych informacji, zawierającej określenie dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia kontroli (w szczególności: dokumenty rejestrowe kontrolowanego, stosowne upoważnienia do reprezentowania kontrolowanego, książka kontroli przedsiębiorcy).

III. Kontrola wyrobów u sprzedawcy

1. Przystąpienie do kontroli nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli (art. 79 ust. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Na wniosek przedsiębiorcy (sprzedawcy) kontrola może być wszczęta przed upływem 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia (art. 79 ust. 5 ww. ustawy).
2. Doręczenie kontrolowanemu (sprzedawcy), albo osobie upoważnionej do reprezentowania kontrolowanego, upoważnienia do przeprowadzenia kontroli oraz okazanie legitymacji służbowej (art. 17 ust. 1a ustawy o wyrobach budowlanych). Ustalenie reprezentacji kontrolowanego na podstawie przedłożonych dokumentów rejestrowych i stosownych pełnomocnictw.
3. Dokonanie określonych wpisów do książki kontroli przedsiębiorcy (art. 81 ust. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).
4. Przeprowadzenie rozpoznania wyrobów budowlanych udostępnianych u kontrolowanego sprzedawcy (art. 20 ust. 1 ustawy o wyrobach budowlanych), zebranie, w tym w drodze oględzin, informacji o wyrobach budowlanych w zakresie objętym kontrolą. W razie braku informacji o producencie, kontrolujący żądają od kontrolowanego podmiotów udzielenia wyjaśnień odnośnie pochodzenia wyrobu (por. art. 17 ust. 4, art. 18 ust. 3 pkt 1 ustawy i 18 ust. 5 pkt 4 ustawy o wyrobach budowlanych). Kontrolujący mogą również żądać od kontrolowanego sprzedawcy – jeżeli producent lub importer ma siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – przedstawienia, w wyznaczonym terminie, deklaracji zgodności, a w przypadku, gdy

kontrolowany wyrób budowlany może stwarzać zagrożenie dla życia, zdrowia mienia lub środowiska – dokumentacji technicznej wyrobu (art. 18 ust. 3 pkt 3 i ust. 4 ustawy).

IV. Pobranie próbki wyrobu budowlanego u sprzedawcy

1. Dokonanie w drodze postanowienia zabezpieczenia partii wyrobu budowlanego przed dalszym przekazywaniem, w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 22c ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*. Zanim poczynione zostaną ustalenia wskazujące na istnienie okoliczności, o których mowa w ww. art. 22c ustawy, możliwe jest zabezpieczenie partii wyrobu budowlanego jako dowodu nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli, na czas niezbędny do realizacji zadań kontroli (art. 22 ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*). Szczegółowy tryb postępowania w tym zakresie określają przepisy art. 22a pkt 1 i art. 22c ust. 5 ustawy *o wyrobach budowlanych*. W postanowieniu dotyczącym zabezpieczenia dowodów należy określić termin zabezpieczenia z uwzględnieniem terminów gwarancji oraz innych terminów określających ważność lub trwałość wyrobu budowlanego (art. 22b ust. 1 i 2 ustawy *o wyrobach budowlanych*).
2. Kontrolujący decydują o zasadności pobrania próbki wyrobu budowlanego w celu ustalenia, czy posiadają one deklarowane przez producenta właściwości użytkowe (art. 25 ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*).
3. Ustalenie zakresu badań i sposobu pobrania próbki oraz wybór laboratorium badawczego posiadającego zakres akredytacji właściwy do proponowanego zakresu badań, a także ustalenie sposobu transportu próbki do laboratorium (w zależności od rodzaju wyrobu, np. jego gabarytów).
4. Ustalenie ilości próbki niezbędnej do przeprowadzenia badań, w zależności od rodzaju wyrobu i zakresu badań, oraz ustalenie sposobu zabezpieczenia uniemożliwiającego naruszenie pobieranej próbki wyrobu budowlanego (w szczególności odnośnie wymagań przepisów odrębnych lub dokumentów normalizacyjnych).
Uwaga: jeżeli kontrola u sprzedawcy prowadzona jest w trybie doraźnym i wynika z przekazanych informacji wskazujących na wystąpienie zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, wówczas ustaleń, o których mowa w pkt 3 i 4, dokonuje się na etapie przygotowania kontroli.
5. Pobranie próbki wyrobu w wymagany sposób (w tym uniemożliwiający zniszczenie lub uszkodzenie wyrobu) i w ilości umożliwiającej przeprowadzenie jej badań w ustalonym wcześniej zakresie (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia *w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*). Zabezpieczenie pobranej próbki przez opatrzenie jej cechami, znakami lub pieczęciami urzędowymi, w przypadku gdy odrębne przepisy lub dokumenty normalizacyjne nie określają innego sposobu zabezpieczenia celem uniemożliwienia naruszenia próbki (§ 2 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia). Równocześnie z pobraniem próbki wyrobu budowlanego – pobranie i zabezpieczenie dodatkowej próbki kontrolnej wyrobu budowlanego, z tej samej partii znajdującej się u sprzedawcy, w ilości odpowiadającej ilości pobranej do badań. Próbka kontrolna jest przechowywana przez kontrolowanego, do czasu jej zwolnienia przez właściwy organ, w warunkach uniemożliwiających zmianę jakości lub cech charakterystycznych wyrobu budowlanego (art. 25 ust. 4 i 5 ustawy *o wyrobach*

budowlanych). Próbkę kontrolnej nie pobiera się, jeżeli pobranie próbki byłoby utrudnione z uwagi na wartość, rodzaj lub niewielką ilość wyrobu budowlanego albo przechowywanie próbki w warunkach uniemożliwiających zmianę jakości lub cech charakterystycznych wyrobu budowlanego jest niemożliwe (art. 25 ust. 6 pkt 1 i 2 ustawy *o wyrobach budowlanych*).

6. Sporządzenie protokołu pobrania próbki/próbki kontrolnej wyrobu budowlanego wg wzoru protokołu stanowiącego zał. nr 1 do ww. rozporządzenia *w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*, w trzech egzemplarzach, z których jeden przekazuje się za pokwitowaniem kontrolowanemu albo osobie przez niego upoważnionej, drugi pozostawia się w aktach sprawy, a trzeci przekazuje się akredytowanemu laboratorium przeprowadzającemu badania (§ 3 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia). W przypadku gdy podczas kontroli nie pobrano próbki kontrolnej, należy to odnotować w protokole pobrania próbki (§ 3 ust. 4 ww. rozporządzenia).
7. W sytuacji, kiedy dokonano uprzednio, w drodze postanowienia (art. 22 ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*) zabezpieczenia partii wyrobu budowlanego jako dowodu nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli, na czas niezbędny do realizacji zadań kontroli – stwierdzenie jego wygaśnięcia w drodze postanowienia (art. 22 ust. 3 ustawy *o wyrobach budowlanych*), jeżeli nie upłynął termin zabezpieczenia.
8. Sporządzenie protokołu z kontroli wyrobów budowlanych na zasadach określonych w ustawie (art. 21, 21a i 21b ustawy *o wyrobach budowlanych*).

V. Działania pokontrolne

1. Dostarczenie pobranej próbki do badań akredytowanemu laboratorium niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia pobrania próbki z zachowaniem warunków uniemożliwiających zmianę jakości próbki lub jej cech charakterystycznych (§ 4 ww. rozporządzenia *w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*), co powinno być udokumentowane protokołem przyjęcia próbki do badań (§ 5 ww. rozporządzenia).
2. Poinformowanie kontrolowanego o wynikach badań niezwłocznie po otrzymaniu sprawozdania z badań, które należy dołączyć do dokumentacji kontrolnej.
Na podstawie wyników przeprowadzonej kontroli i wyników badań próbki wyrobu, podjęcie działań zgodnie z właściwością, w tym wygaszenie postanowienia o zabezpieczeniu partii wyrobu budowlanego przed dalszym przekazywaniem (art. 22c ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*), przed upływem dwóch miesięcy od dnia doręczenia ww. postanowienia, jeżeli ustały przyczyny uzasadniające to zabezpieczenie (art. 22c ust. 4 ustawy *o wyrobach budowlanych*).
3. W przypadku negatywnych wyników badań, tj. jeśli przeprowadzone badania wykazały, że wyrób budowlany nie spełnia wymagań określonych ustawą, organ:
 - podejmuje działania administracyjne na podstawie ustaleń kontroli i wyników badań,
 - wszczyna kontrolę u producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela z uwagi na negatywne wyniki badań próbek wyrobu budowlanego lub

- przekazuje sprawę do organu właściwego celem jej wszczęcia,
- ustala całkowity koszt związany z badaniami (rzeczywisty koszt badania, rzeczywisty koszt transportu, ewentualnie rzeczywisty koszt przechowywania próbki) – w drodze postanowienia, na które służy zażalenie (art. 26 ust. 3 i 4 ustawy *o wyrobach budowlanych* oraz § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia *w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*). Do uiszczenia tej opłaty obowiązany jest wyłącznie producent lub jego upoważniony przedstawiciel. Producent, poprzez organizowanie i zapewnienie kontroli produkcji wyrobu o określonych przez siebie właściwościach oraz zainicjowanie cyklu obrotu tego wyrobu, ponosi za niego odpowiedzialność.
4. Podjęcie działań w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w celu ściągnięcia ww. opłaty ustalonej postanowieniem, w przypadku jej nieuiszczenia w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia (art. 26 ust. 4 ustawy *o wyrobach budowlanych*), a w przypadku zmiany lub uchylecia ww. postanowienia, w ciągu 30 dni od dnia zakończenia postępowania (§ 9 ust. 3 ww. rozporządzenia *w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu*) organ dokonuje zwrotu opłaty kontrolowanemu, w całości lub części.
5. Przekazanie za pokwitowaniem, próbki albo jej pozostałości kontrolowanemu sprzedawcy po jej zwrocie przez akredytowane laboratorium (§ 10 ust. 1 ww. rozporządzenia). Jeżeli kontrolowany odmawia przyjęcia podlegającej zwrotowi próbki albo jej pozostałości bądź zwrot jest niemożliwy z innych przyczyn, próbkę albo jej pozostałości przekazuje się, za pokwitowaniem, instytucjom lub organizacjom statutowo powołanym do niesienia pomocy społecznej albo dokonuje się ich sprzedaży na zasadach określonych w przepisach odrębnych bądź przeznacza się je na cele szkoleniowe (§ 10 ust. 2 ww. rozporządzenia). Próbki albo ich pozostałości niebezpieczne dla życia lub zdrowia oraz nienadające się do dalszego wykorzystania, po przeprowadzeniu badań, podlegają komisijnemu zniszczeniu albo przekazaniu do utylizacji (§ 10 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Przywołane w opracowaniu akty prawne:

- **ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych** (Dz. U. Nr 92, poz. 881 z późn. zm.),
- **rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2009 r. w sprawie kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu** (Dz. U. Nr 114 poz. 1182),
- **rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie próbek wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu** (Dz. U. Nr 23 poz. 122),
- **ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej** (Dz. U. z 2010 r. Nr 220 poz. 1447).

Opracowano w DWB GUNB

Warszawa, dnia 31.05.2011 r.